
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

ישראל, ירושלים ואזור יהודה והשומרון - ישות אחת? - 56137

תאריך עדכון אחרון 19-10-2015

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: מדע המדינה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): משה דרורי

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: MOSHEDR@court.gov.il

שעות קבלה של רכז הקורס: 18:00-18:30 בחדר הקורס

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

מאז מלחמת ששת הימים (אייר תשכ"ז-יוני 1967) מחזיקה מדינת ישראל באזור יהודה ושומרון ובמזרח ירושלים, שהיו עד אז בשליטת ירדן. מבחינת מדינת ישראל, מדובר במצב שהוא למעלה מ-70% מתקופתה כמדינה.

לזיקה ולקשר שבין ירושלים ויהודה ושומרון לבין מדינת ישראל, יש השלכות רבות בכל תחומי החיים. קורס זה, הניתן בחוג למדעי המדינה, יתמקד בהשלכות המשפטיות, המדיניות והפוליטיות של מצב זה, על בסיס ההנחה כי לסטודנטים, שומעי הקורס, יש רקע מספיק, לאחר שעברו את הקורס הבסיסי של משטר מדינת ישראל.

הביבליוגרפיה בתחומים בהם עוסק הקורס היא רבה וענפה. ברם, מאחר ומדובר בקורס בחירה, חומר הקריאה יהיה, ברובו, רשות. קריאת החובה תתרכז בעיקר בטקסטים בעלי חשיבות, שאותם אזכיר ואצטט במהלך הקורס.

מטרות הקורס:

1. הכרת ההיסטוריה - במיוחד המשפטית - של ישראל, ירושלים ויהודה ושומרון.
2. הבנת האינטראקציה בין המשפט הבינלאומי ודיני המלחמה לבין המשפט הישראלי.
3. הדגשת מעמדו של בית המשפט העליון כאחד מגופי השלטון החשובים, שמשפיעים על המתרחש בישראל, יהודה ושומרון וירושלים.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

להבין, יותר לעומק, את הקונפליקט הישראלי-ערבי, ואת האילוצים המשפטיים אשר תחתיהם מצויים ופועלים הצדדים לקונפליקט, והרוצים לפתור אותו.

דרישות נוכחות (%) :

100%

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה, דיונים, ומבחן מסכם.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

שיעור 1 - רקע היסטורי

1.1 האימפריה העותומנית

2.1 מלחמת העולם הראשונה

3.1 הצהרת בלפור

4.1 המנדט הבריטי

5.1 החלטת האו"ם מיום 29.11.1947

6.1 מלחמת השחרור - 1947-1949

-
- 7.1 הסכמי שביתת הנשק, 1949
 - 8.1 סיפוח יהודה ושומרון לירדן, 1950
 - 9.1 מלחמת ששת הימים, יוני 1967
 - 10.1 ועידת חרטום
 - 11.1 הסכמי קמפ דייוויד והאוטונומיה
 - 12.1 התנתקות ירדן מיהודה ושומרון
 - 13.1 הסכמי אוסלו
 - 14.1 הסכם השלום ישראל - ירדן
 - שיעור 2 - יהודה ושומרון מאז 1967
 - 1.2 הממשל הצבאי : מינהל, שיפוט וחקיקה
 - 2.2 בחירות בממשל הצבאי
 - 3.2 הפיקוח של משרד הביטחון וועדת המנכ"לים
 - 4.2 פיקוח בג"צ
 - 5.2 פיקוח פרלמנטרי
 - שיעור 3 - יהודה ושומרון - תשתיות
 - 1.3 קרקע - בעלות מדינה, וקרקעות פרטיות
 - 2.3 תחבורה
 - 3.3 חשמל
 - 4.3 מים
 - שיעור 4 - התיישבות/התנחלות של יהודים באזור יהודה ושומרון
 - 1.4 היסטוריה
 - 2.4 מיקום ופריסה
 - 3.4 תגובת הפלסטינים: כוח, הליכים משפטיים, חרם
 - 4.4 המבנה הארגוני והמוניציפלי
 - 5.4 זיקה לישראל
 - שיעור 5 - ירושלים
 - 1.5 היסטוריה
 - 2.5 איחוד העיר, יוני 1967
 - 3.5 ניהול העיר
 - 4.5 חוק יסוד : ירושלים בירת ישראל; חוק יום ירושלים
 - 5.5 חוק ירושלים הבירה הפלסטיני, 2002
 - שיעור 6 - הרשות הפלסטינית (הרש"פ)
 - 1.6 הקמתה
 - 2.6 האם היא "מדינה"
 - 3.6 פונקציות שלטוניות של הרש"פ
 - 4.6 הרש"פ, אש"ף והארגונים
 - 5.6 הרש"פ ביהודה ושומרון וברצועת עזה
 - 6.6 הרש"פ בירושלים
 - שיעור 7 - קשרים וזיקות בין ישראל, ירושלים ויהודה ושומרון
 - 1.7 היש גבול? או חופש התנועה
 - 2.7 תחולת המשפט
 - 3.7 תיאום בטחוני
 - 4.7 זיקות מינהליות
 - שיעור 8 - המשא והמתן בין ישראל לרש"פ
 - 1.8 היסטוריה

-
- 2.8 שיחות ישירות
 - 3.8 תיווך חיצוני
 - 4.8 החלטות בינלאומיות
 - שיעור 9 - עמדות ישראליות
 - 1.9 סיפוח מלא/חלקי של ירושלים
 - 2.9 סיפוח מלא/חלקי של איזור יהודה ושומרון
 - 3.9 הסכמה על מדינה פלסטינית בתנאים
 - 4.9 עמדות משפטיות: בעל זכות החזרה שנעדר
 - שיעור 10 - עמדות פלסטיניות
 - 10.1 מדינה פלסטינית שבירתה ירושלים
 - 10.2 היחס להתנחלויות, בכלל, ובגושים, בפרט
 - 10.3 פירוז מצבא ישראלי
 - 10.4 "זכות השיבה" של הפליטים
 - 10.5 עמדות משפטיות: שלטון כיבוש ("תפיסה לוחמתית"); נאמנות עבור האוכלוסייה - מימוש זכות הגדרה עצמית

- שיעור 11 - סוגיות נבחרות - ביטחון
- 11.1 נוכחות ישראלית צבאית ומודיעינית
- 11.2 בתי משפט צבאיים.
- 11.3 אמצעים מינהליים : הריסת בתים, גירוש, מעצר מינהלי
- 11.4 תיאומים בין מנגנוני הביטחון
- שיעור 12 - סוגיות נבחרות - משפט
- 12.1 חקיקה
- 12.2 החלת מס ישראלי ביהודה ושומרון
- 12.3 האם חוקי הכנסת חלים ביהודה ושומרון?
- 12.4 תקציב ישראלי ביהודה ושומרון
- 12.5 השלכות בג"צ על המצב המשפטי באזור יהודה ושומרון
- שיעור 13 - סוגיות נבחרות - ביקורת עיתונאית ובינלאומית
- 13.1 "כיסוי" באמצעי התקשורת בארץ ובחו"ל
- 13.2 כיסוי ברשתות החברתיות
- 13.3 התעניינות בינלאומית
- 13.4 חרם
- שיעור 14 - פתרונות והצעות לעתיד

חומר חובה לקריאה:

תכנית השיעורים ורשימת הקריאה
הביבליוגרפיה בתחומים בהם עוסק הקורס היא רבה וענפה. ברם, מאחר ומדובר בקורס בחירה, חומר הקריאה יהיה, ברובו, רשות. קריאת החובה תתרכז בעיקר בטקסטים בעלי חשיבות, שיוזכרו ויצוטו במהלך הקורס.

חומר לקריאה נוספת:

רשימה מקורות וספרות עזר (רשות)

יצחק אנגלרד, "הבעיה ההלכתית של מסירת שטחים מארץ ישראל: משפט ואידיאולוגיה", הפרקליט, כרך מא (תשנ"ג-תשנ"ד), עמ' 13.

איתי אפטר, עומר בכמן, "על הגבול בין גדר לחומה ובין ביטחון לסיפוח: פסיקת בג"ץ ופסיקת בית הדין הבינלאומי בהאג ביחס לגדר ההפרדה", הארת דין, כרך א (תשס"ה), עמ' 172.

יהודה צבי בלום, "ציון במשפט הבינלאומי נפדתה", הפרקליט, כרך כז (תשל"א-תשל"ב), עמ' 315.

יהודה צבי בלום, "מזרח ירושלים אינה 'שטח כבוש'", הפרקליט, כרך כח (תשל"ב-תשל"ג), עמ' 185.

איל בנבנשתי, "נגרש ונשמע", משפט וממשל, כרך א, עמ' 441.

ארנה בן-נפתלי ויובל שני, המשפט הבינלאומי בין מלחמה לשלום, תל אביב, רמות - אוניברסיטת תל אביב, 2006.

נסים בר יעקב, "תחולתם של דיני המלחמה על השטחים המוחזקים", משפטים, כרך יט (תש"ן), עמ' 831.

שמואל ברקוביץ, המעמד המשפטי של המקומות הקדושים בירושלים, ירושלים, מכון ירושלים לחקר ישראל, 1997.

שמואל ברקוביץ, מלחמות המקומות הקדושים: המאבק על ירושלים והמקומות הקדושים בישראל, יהודה, שומרון וחבל עזה, אור יהודה, הד ארצי, תש"ס 2000.

שמואל ברקוביץ, מה נורא המקום הזה!: קדושה, פוליטיקה ומשפט בירושלים ובמקומות הקדושים בישראל, ירושלים, כרטא, תשס"ו 2006.

ירם דינשטיין, "סמכות החקיקה בשטחים המוחזקים", עיוני משפט, כרך ב (תשל"ב-תשל"ג), עמ' 505.

ירם דינשטיין, "ביקורת שיפוטית על פעולות הממשל הצבאי בשטחים המוחזקים", עיוני משפט, כרך ג (תשל"ג-תשל"ד), עמ' 330.

ירם דינשטיין, "התנחלות וגירושם בשטחים המוחזקים", עיוני משפט, כרך ז (תשל"ח-תש"ם), עמ' 188.

ירם דינשטיין, "גירוש ראשי הערים מיהודה", עיוני משפט, כרך ח (תשמ"א-תשמ"ב), עמ' 158.

ירם דינשטיין, "מס ערך מוסף בשטחים המוחזקים", עיוני משפט, כרך י (תשמ"ד-תשמ"ה), עמ' 159.

ירם דינשטיין, "דמות הסדר והחיים הציבוריים בשטחים המוחזקים", עיוני משפט, כרך י (תשמ"ד-תשמ"ה), עמ' 405.

ירם דינשטיין, "איחוד משפחות בשטחים המוחזקים", עיוני משפט, כרך יג (תשמ"ח-תשמ"ט), עמ' 221.

ירם דינשטיין, "גירושם בשטחים המוחזקים", עיוני משפט, כרך יג (תשמ"ח-תשמ"ט), עמ' 403.

משה דרורי, החקיקה באזור יהודה ושומרון, המכון למחקרי חקיקה השוואתי עם שם הרי סאקר, הפקולטה למשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים, פרסום מס' 27, ירושלים, תשל"ה-1975.

משה דרורי, שלטון מקומי, דמוקרטיה ובחירות באזור יהודה ושומרון: היבטים משפטיים, מכון ירושלים ללימודים פדראליים והמכון לשלטון מקומי, אוניברסיטת בר אילן, ירושלים, תשמ"מ-1980.

משה דרורי, "שיטת המשפט באזור יהודה ושומרון 1967-1977", המזרח החדש, (החברה המזרחית הישראלית, ירושלים), כרך כז, מס' 3-4 (107-108), תשל"ח, עמ' 270-277.

משה דרורי, "סמכות שיפוט פלילית מקבילה בשטחים המוחזקים", הפרקליט, כרך לב, חוברת ג, אייר תשל"ט - מאי 1979, עמ' 386-396.

משה דרורי, "מאפייני המשפט ביהודה ושומרון 1967-1977" בתוך: רפי ישראלי (עורך), עשר שנות שלטון ישראלי ביהודה ושומרון 1967-1977 (המכון למחקר ע"ש הרי"ס. טרומן למען קידום השלום, הוצאת מאגנס, האוניברסיטה העברית, ירושלים, תשמ"א), עמ' 28-51.

משה דרורי, "ההתיישבות הישראלית באזור יהודה ושומרון והמבנה הארגוני והמוניציפאלי שלה: היבטים משפטיים", עיר ואזור, כרך 4, חוברת 3, תשמ"א, עמ' 28-45.

מנחם הופנונג, ישראל - ביטחון המדינה מול שלטון החוק, ירושלים, תשס"א.

יפה זילברשץ, "שליטת צה"ל ביהודה, שומרון ועזה: תפיסה לוחמתית או משטר קולוניאלי, מחקר משפט, כרך כ (תשס"ג-תשס"ד), עמ' 547.

- איל זמיר, אדמות המדינה ביהודה ושומרון - סקירה משפטית, מחקרי מכון ירושלים לחקר ישראל, מס' 12, 1985
- איל זמיר, איל בנבנישתי, אדמות היהודים ביהודה, שומרון, חבל עזה ומזרח ירושלים, מחקרי מכון ירושלים לחקר ישראל, מס' 52, 1993.
- איל זמיר, איל בנבנישתי, הקניין הפרטי בהסדר השלום הישראלי פלסטיני, מחקרי מכון ירושלים לחקר ישראל, מס' 77, 1998.
- חיים זנדברג, מקרקעי ישראל - ציונות ופוסט ציונות, נבו, 2007.
- יוסף חריש, "הטיעון של המשיבים במשפט המגורשים", פלילים, כרך ד (תשנ"ד), עמ' 67.
- רות לפידות, פירוש לחוקי היסוד - חוק יסוד: ירושלים בירת ישראל, בעריכת יצחק זמיר, המכון למחקרי חקיקה ולמשפט השוואתי על שם הארי סאקר, ירושלים, תשנ"ט.
- רות לפידות, "מקומו של המשפט הבינלאומי הפומבי במשפט הישראלי", משפטים, כרך יט (תש"ן), עמ' 807.
- הילי מודריק אבן חן, "מחויבות הקו הגבול: על חובותיה של מדינה כובשת כלפי מדינה נכבשת", משפט וממשל, כרך ח (תשס"ה), עמ' 471.
- חנן מלצר, "צה"ל כצבאה של מדינה יהודית ודמוקרטית", משפט ועסקים, כרך יד (תשע"ב), עמ' 347.
- איריס קנאור, "ישראל והשטחים: על משפט בינלאומי פרטי, משפט בינלאומי פומבי ומה שביניהם", משפט וממשל, כרך ח (תשס"ה), עמ' 551.
- דוד קרצ'מר, "אכיפתה ופירושה של אמנת ג'נבה הרביעית - דרכו של בית המשפט העליון", משפטים, כרך כו (תשנ"ה-תשנ"ו), עמ' 49.
- דוד קרצ'מר, "ביקורת שיפוטית והשטחים המוחזקים: משנתו של אהרן ברק, ספר ברק - עיונים בהגותו השיפוטית של אהרן ברק, ירושלים, תשס"ט, עמ' 259.
- דוד קרצ'מר, "ביקורת בג"ץ על הריסתם ואטימתם של בתים בשטחים", ספר קלינגהופר על המשפט הציבורי, 1993, עמ' 305.
- אליקים רובינשטיין, "חוזה השלום עם ירדן", המשפט, כרך ג (תשנ"ו), עמ' 347.
- אליקים רובינשטיין, "ישראל וירדן בדרך לשלום", מחקרי משפט, כרך יד (תשנ"ח), עמ' 521.
- אמנון רובינשטיין, "מעמדם המשתנה של השטחים: מפקדון מוחזק ליצור כלאיים משפטי", עיוני משפט, כרך יא (תשמ"ו-תשמ"ז), עמ' 439.
- אמנון רובינשטיין, "ישראל והשטחים סמכויות שיפוט", עיוני משפט, כרך יד (תשמ"ט), עמ' 415.
- אמנון רובינשטיין וברק מדינה, המשפט החוקתי של מדינת ישראל: עקרונות יסוד, הוצאת שוקן, 2005.
- אמנון רובינשטיין וברק מדינה, המשפט החוקתי של מדינת ישראל: רשויות השלטון ואזרחות, הוצאת שוקן, 2005.
- אמנון רייכמן, "ביקורת שיפוטית, תפיסה לוחמתית והשיח האקדמי", משפט וממשל, כרך ח (תשס"ה), עמ' 731.
- אליאב שוחטמן, "הכרזת העצמאות כמקור לזכויותיו של העם היהודי על ארץ ישראל", משפט וממשל, כרך ה (תש"ס), עמ' 427.
- אריה שלו, אוטונומיה הבעיות והפתרונות האפשריים (מחקרי המרכז למחקרים אסטרטגיים, מס' 9, אוניברסיטת תל-אביב, 1979).
- יובל שני, "המשפט הבינלאומי והלחימה בעזה: תיאום ציפיות" משפטים על אתר, תשס"ט, עמ' 10-11.
- עמוס שפירא ומשה דרורי, "האוטונומיה ביהודה, בשומרון ובחבל עזה - היבטים משפטיים", בתוך: אריה שלו, אוטונומיה הבעיות והפתרונות האפשריים (מחקרי המרכז למחקרים אסטרטגיים, מס' 9, אוניברסיטת תל-אביב, 1979), עמ' 180-202.
- Meir Shamgar (ed.), *The Law in the Administered Territories* (Hebrew University, Jerusalem, 1982), pp. 237-284.

D.J. Elazar (ed.), *Judea Samaria and Gaza, View on the Present and Future* (America Enterprise Institute For Public Policy Research, Washington and London, 1982).

D.J. Elazar (ed.), *Political and Cultural Arrangements in The New Ara of Israel - Palestinian Relations, December 1993 Conference Proceedings*, (Jerusalem Center For Public Affairs, Jerusalem, 1994).

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 100 %
הרצאה 0 %
השתתפות 0 %
הגשת עבודה 0 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: